

**Aprobat de CNC TB/SIDA
la data de 20 decembrie 2021**

Manual de proceduri

**privind implicarea societății civile, inclusiv a comunităților cheie afectate (KAP)
în activitatea Consiliului Național de coordonare a programelor TB/SIDA
(CNC TB/SIDA)**

Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei (CNC TB/SIDA) este o structură intersectorială de nivel național, care reflectă prioritățile și angajamentul Republicii Moldova în combaterea tuberculozei, HIV/SIDA și a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS).

Consiliul național de coordonare a fost constituit cu scopul de a contribui la implementarea eficientă a activităților din cadrul programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS) și de control al tuberculozei prin atragerea, coordonarea, monitorizarea și gestionarea granturilor oferite de organizațiile internaționale ca răspuns la infecțiile cu HIV și TB.

CNC TB/SIDA își desfășoară activitatea în baza Regulamentului cu privire la constituirea CNC TB/SIDA, Manualului operațional, legislației Republicii Moldova în vigoare, a recomandărilor Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (FG) și a altor donatori internaționali, respectând principiile democratice europene.

Consiliul național de coordonare este condus de președinte și asistat de doi vicepreședinți și Secretariatul CNC TB/SIDA. Nivelul decizional al CNC TB/SIDA mai este susținut de Comisia Națională de Experți (CNE), mandatul căreia ține de asigurarea procesului de supervizare programatică a programelor naționale în domeniu și a granturilor FG. La nivel operațional, activitatea CNC TB/SIDA este realizată prin intermediul a trei grupuri tehnice de lucru (GTL): GTL controlul HIV/SIDA/ITS, GTL controlul TB și GTL mixt TB/SIDA.

CNC TB/SIDA numără 30 de membri/e, din care 40% sunt reprezentanți/te ai/ale societății civile și comunitățile KAP, care participă la luarea deciziilor ce țin de dezvoltarea și promovarea politicilor naționale de sănătate în domeniul tuberculozei, infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală. Un accent deosebit în efortul de contracarare a epidemiei HIV la nivel DE CNC TB/SIDA se pune pe implicarea societății civile și a comunităților cheie afectate (KAP) la toate etapele de implementare a programelor naționale de control a HIV/SIDA și TB, Societatea civilă, inclusiv comunitățile KAP sunt văzute drept parteneri egali în procesele decizionale și de implementare, iar participarea acestora la nivelul CNC TB/SIDA este extrem de importantă și necesită valorificată prin asigurarea accesului și a șanselor echitabile de participare. În acest sens este necesară elaborarea procedurilor clare cu privire desemnarea, participarea și reprezentarea calitativă a constituienților din partea societății civile, inclusiv KAP în elaborarea, implementarea, monitorizarea și coordonarea răspunsului național la HIV și Tuberculoză în Republica Moldova în cadrul CNC TB/SIDA.

Scopul manualului: descrierea procedurilor cu privire desemnarea, participarea și reprezentarea calitativă a constituienților din partea societății civile, inclusiv KAP în elaborarea, implementarea, monitorizarea și coordonarea răspunsului național la HIV și Tuberculoză în Republica Moldova în cadrul CNC TB/SIDA.

Utilizatorii manualului:

- Reprezentanții societății civile, inclusiv KAP, non-membri CNC TB/SIDA

- Membrii CNE/CNC TB/SIDA
- Secretariatul CNC TB/SIDA
- Recipienți principali și sub-recipienții

În contextul acestui manual, **noțiunile** utilizate semnifică:

- **Societate civilă** – asociații obștești, grupuri de inițiativă, grupuri neformale, grupuri comunitare
- **Reprezentant/ă/membru/ă KAP** – persoană care trăiește cu HIV, persoană consumatoare de droguri, lucrător sexual/lucrătoare sexuală, bărbat care întreține relații sexuale cu alt bărbat, persoană deținută, persoană transgen sau persoană asociate/afiliate acestor grupuri.
- **Membru/ă CNC TB/SIDA** - persoană care deține funcția de membru cu drept de vot în conformitate cu Hotărârea de Guvern privind instituirea CNC TB/SIDA.
- **Constituent** – instituția/ rețeaua/ uniunea/ liga/ comunitatea/sectorul reprezentat în CNC TB/ SIDA. Actualmente, în CNC sunt recunoscuți următorii constituenți: guvernamentali, internaționali și societatea civilă, care include reprezentanți ai următoarelor sectoare: privat, academic, religios, persoane infectate sau afectate de HIV/SIDA și/sau bolnavi de tuberculoză și reprezentanți ai populațiilor-cheie.
- **Implicare** (engagement) – societatea civilă, inclusiv KAP sunt reprezentate în mod eficient/suficient și participă activ în procesele CNC TB/SIDA
- **Reprezentare** – funcția unui/unei membru/e CNC TB/SIDA, în cadrul unui proces transparent de transmitere a informației, necesităților, realităților unui constituent anume
- **Pregătire** – proces de documentare, informare și consultare, suficient în timp, a constituienților cu privire la agenda ședințelor CNC TB/SIDA aplicat de membrii/ele CNC TB/SIDA, pentru a obține contribuția sub formă de date și poziții/reacții
- **Participare** – implicarea activă în dialogul CNC TB/SIDA a constituienților în baza angajamentelor de membru/a, prin reflectarea necesităților diverselor niveluri și grupuri/subgrupuri
- **Comunicare** – proces bidirecțional și sistematic ce asigură fluxul de informații către și de la constituienți și comunitățile lor, inclusiv cele puțin reprezentate; colectarea continuă și activă a informației de la constituienți bazate pe oportunitățile și provocările implementării programelor naționale, feedback asupra deciziilor cheie.
- **Populații cheie** – grupuri cu risc sporit de infectare cu HIV sau îmbolnăvire cu TB, vulnerabilitate și/sau povară determinată de infecția cu HIV și/sau TB, urmare a factorilor biologici, socio-economici și structurali, grupuri marcate de acces semnificativ redus la servicii esențiale, grupuri care se confruntă cu încălcarea drepturilor omului, marginalizare socială și/sau criminalizare.

Categoriile reprezentanților societății civile în cadrul CNC TB/SIDA¹ includ în mod ideal, dar nu se limitează la, persoane sau organizații care reprezintă:

- Organizații de supraveghere (watchdog): dincolo de furnizarea de servicii, aceste organizații joacă un rol unic în maximizarea rezultatelor în domeniul sănătății publice prin advocacy și mobilizare. Fondul Global recunoaște că societatea civilă vine cu o contribuție esențială în informarea și îmbunătățirea politicilor publice prin activitățile sale în baza monitorizării, analizei, și advocacy.

¹ Guidance on effective CCM composition & structure https://www.theglobalfund.org/media/7421/ccm_countrycoordinatingmechanism_policy_en.pdf

- Populațiile cheie afectate în contextul epidemiei HIV și a Tuberculozei
- Femeile și fetele. Este important ca organizațiile de femei, precum și cele, care reprezintă preocupările femeilor, sunt bine reprezentate în cadrul CNC pentru a asigura abordarea problemelor de gen și reflectarea acestora în cererile de finanțare și programele implementate.
- Copii și tineri: copiii și tinerii ar trebui să fie reprezentați în cadrul CNC prin grupurile de tineri, organizații, ONG-uri naționale și internaționale care lucrează cu copii și tineri infectați și afectați. Se încurajează participarea tinerii înșiși prin organizațiilor create și conduse de tineri.
- ONG-uri internaționale cu experiență.
- ONG-uri naționale cu experiență care lucrează în cele două domenii HIV și /sau TB. ONG-urile cunosc în mod special nevoile comunităților afectate de infecția HIV și/sau TB și sunt implicate în furnizarea de servicii, inclusiv de prevenire pentru că au rețele comunitare puternice și cunosc abordările și inițiativele eficiente de răspuns epidemiilor HIV și TB.
- Organizații caritabile, inclusiv organizații religioase.
- Instituții academice.

În procesele implicării active și eficiente a reprezentanților societății civile, inclusiv KAP în activitatea CNC TB/SIDA se va ține de cont de următoarele proceduri:

- A. *Procedura de desemnare, alegere și rotație a reprezentanților societății civile, inclusiv KAP lor în calitate de membri ai CNC TB/SIDA*
- B. *Procedura de informare, comunicare și consultare a reprezentanților societății civile, inclusiv KAP în cadrul CNC/CNE în scopul asigurării feedbackului cu comunitățile și populațiile cheie desemnate.*
- C. *Procedura cu privire la conduita etică, prevenirea discriminării și oricărei forme de abuz în procesele de implicare a reprezentanților sectorului civil, inclusiv KAP în cadrul activității CNC TB/SIDA*

A. Procedura de desemnare, alegere și rotație a reprezentanților societății civile, inclusiv KAP lor în calitate de membri ai CNC TB/SIDA

I. Dispoziții generale. Obiective

Stabilirea prevederilor clare privind procesul de desemnare, alegere și rotație a membrilor/elor din partea societății civile, inclusiv KAP în cadrul CNC TB/SIDA – asigurarea dialogului transparent de selectare, documentarea, cerințe pe care ar trebui să le întrunească membrii CNC din partea societății civile, responsabilitățile și drepturile membrilor CNC în vederea asumării angajamentului său, în conformitate cu documentele de activitate CNC.

II. Principii

- Activism și motivație;

- Responsabilitate;
- Integritate;
- Demnitate și respect.

III. Procese și instrumente:

- Desemnarea reprezentanților societății civile, KAP în activitatea CNC TB/SIDA
- Alegerea reprezentanților societății civile, KAP în activitatea CNC TB/SIDA
- Rotația reprezentanților societății civile, KAP în activitatea CNC TB/SIDA

3.1 Desemnarea:

În conformitate cu Manualul operational al CNC TB/SIDA (pag 15. Punct 6.5), reprezentanții societății civile în calitate de membri ai CNC, sunt selectați în baza unui proces transparent, documentat și organizat de fiecare sector în parte. Prin urmare, fiecare dintre aceștia reprezintă sectorul său în cadrul Consiliului, ceea ce presupune asigurarea conexiunii inverse (feedback-ului) între CNC TB/SIDA și sectorul său prin informarea, consultarea și promovarea intereselor sectoriale.

În vederea asigurării implicării KAP nereprezentate în cadrul activității CNC TB/SIDA se recomandă membrilor din partea societății civile de a efectua cartografierea grupurilor cheie afectate cu o periodicitate bianuală cu ulterioara invitare în cadrul activității Comitetului KAP și CNC TB/SIDA prin intermediul membrilor permanenți ai acestora.

Organizațiile noncomerciale, private, beneficiarii de servicii, persoanele infectate sau afectate de infecția HIV/SIDA și tuberculoză își desemnează candidaturile în urma unui proces transparent.

Desemnarea pentru calitatea de membru/ă CNC TB/SIDA va fi făcută în baza *Termenilor de referință/TOR (anexa nr.1)*, aduși la cunoștință tuturor grupurilor de constituienți din partea societății civile și KAP în cadrul unui proces transparent și echitabil.

Criteriile de eligibilitate pentru calitatea de membru/ă al/a CNC TB/SIDA²:

- reprezintă activitate legal înregistrată în Republica Moldova;
- este activ/ă în domeniul HIV/SIDA/ITS și/sau TB și prin activitatea sa contribuie la realizarea Programelor naționale, Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și altor inițiative de sănătate din țară;
- reprezintă interesele sectorului civil, inclusiv a comunităților persoanelor infectate și/sau afectate de HIV/SIDA, tuberculoză sau a persoanelor cu risc sporit de infectare;
- acceptă principiile fundamentale, participă activ la activitățile realizate de CNC TB/SIDA și împărtășește experiențe și informații relevante în cadrul acestei structuri.

Complementar criteriilor stipulate în cadrul Manualului de proceduri, se propune următorul criteriu adițional:

- Deține acces și/sau potențial de a interacționa cu un număr reprezentativ de reprezentanți ai sectorului civil, inclusiv KAP în contextual efortului de contracarare a epidemiilor HIV și TB.

3.2 Alegerea:

² Manualul operational al CNC TB/SIDA punctul 8.2.4, pag 19

Procedura de aplicare la calitatea de membru/ă a CNC TB/SIDA³ din partea societății civile, inclusiv KAP, presupune transmiterea către Secretariatul CNC TB/SIDA a pachetului de documente care include:

- a. scrisoarea de desemnare de către constituient (poate fi din partea Comitetul KAP, grupului de inițiativă sau a comunității reprezentate) sau scrisoarea de delegare din partea ONC/scrisoarea de motivare;
- b. procesul verbal, care atestă procedura de alegere și potențialul de reprezentare a KAP, inclusiv numărul de susținători;
- c. cererea scrisă în formă liberă.

Aceste documente sunt expediate ulterior de către Secretariatul CNC TB/SIDA spre examinare în adresa tuturor membrilor și aprobate la ședința CNC TB/SIDA. După acceptarea noilor membri de către CNC TB/SIDA, componența nominală se propune spre aprobare Guvernului, care examinează proiectul de Hotărâre de Guvern în conformitate cu procedurile existente. Până la aprobarea Hotărârii de Guvern, candidații vor exercita funcția de membru CNC TB/SIDA, fără drept de vot.

Desemnarea reprezentanților societății civile și KAP în calitate de membri în cadrul CNC TB/SIDA se realizează prin una din următoarele două modalități:

1. Desemnarea din partea membrilor Comitetului KAP - selectarea în cadrul platformei de dialog a Comitetului KAP în baza TOR și înaintarea candidaturi către Secretariatul CNC TB/SIDA, în baza unei scrisori de desemnare, pentru a fi votate și aprobate ulterior de membrii CNC.
2. Desemnarea din partea ONC, grup de inițiativă sau comunitate cheie reprezentată (în baza prezentării către Secretariatul CNC a cererii; scrisorii de motivare; procesului verbal ce descrie procedura de selectare/Scrisoarea de desemnare din partea institutiei).

!!!Dacă componența CNC TB/SIDA este constituită și nu pot avea loc modificări până la noile alegeri a constituienților, atunci persoanele interesate se implică activ în activitatea Comitetului KAP și pot **delega** reprezentarea intereselor grupului care îl reprezintă unui membru al Comitetului KAP sau reprezentantului ONC care deja este membru al CNC TB/SIDA.

Termeni specifici de referință pentru membrii CNC TB/SIDA din partea societății civile și KAP:

- a. Participă activ la evenimentele organizate de către CNC TB/SIDA.
- b. Participă la ședințele CNC TB/SIDA.
- c. Înaintează propuneri, recomandări și solicită informația privind activitățile realizate și rezultatele atinse la nivel operațional și coordonator, atât în cadrul Programelor naționale, cât și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global.
- d. Supervizează împreună cu comunitatea reprezentată (constituientul) realizarea Programelor naționale și granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global, în conformitate cu Procedura de supervizare aplicată de CNC TB/SIDA.
- e. Oferă recomandări, în baza opiniilor documentate ale comunității reprezentate, pentru eficientizarea și îmbunătățirea performanțelor Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global.
- f. Participă și asigură informarea/invitarea și participarea membrilor interesați ai comunității reprezentate în cadrul ședințelor CNC și a Grupurilor Tehnice de Lucru.

³ Manualul operational al CNC TB/SIDA , punct 8.2.5, pag 20

- g. Monitorizează, împreună cu comunitatea reprezentată, implementarea deciziilor CNC și GTL, implementarea practică a acestora și impactul asupra constituenților.
- h. Examinează oportunitățile de participare a comunităților reprezentate în cadrul proceselor CNC TB/SIDA (elaborare aplicații, evaluare la de mijloc și final de grant/program), informează și implică comunitatea.
- i. Colaborează și implică alte comunități interesate de aspectele abordate în cadrul CNC TB/SIDA.
- j. Promovează, la nivelul comunității reprezentate și a comunităților locale, viziunea și angajamentele țării ce țin de Programele naționale și granturile/programele/proiectele Fondului Global. În scopul asigurării transparenței, buneii coordonări, guvernării și evitării dublării eforturilor și resurselor financiare.
- k. Contribuie la îmbunătățirea performanței Programelor naționale și granturilor/programele/proiectelor Fondului Global și monitorizează executarea acestora la nivelul comunităților reprezentate.
- l. Respectă Politica reglementării conflictelor de interese a CNC TB/SIDA și Codul de conduită etică al CNC TB/SIDA.

!!! Membrii CNC TB/SIDA inclusiv din partea societății civile sau KAP, au dreptul de a delega voturile reprezentanților autorizați de aceștia, cu informarea prealabilă, în scris, a Secretariatului CNC TB/SIDA.

Excluderea membrilor din cadrul CNC TB/SIDA:

- a. Orice membru al CNC TB/SIDA poate solicita, printr-o scrisoare adresată CNC TB/SIDA, retragerea sa din componența Consiliului.
- b. Cererea de retragere este transmisă pentru informare membrilor CNC TB/SIDA și comunităților reprezentate.
- b. Excluderea constituentului din CNC TB/SIDA se consideră acceptată după aprobarea modificării în Hotărârea de Guvern.
- c. Pentru a asigura funcționarea eficientă a CNC TB/SIDA, absența nemotivată la trei ședințe CNC TB/SIDA consecutive, poate fi sancționată prin excluderea persoanei din cadrul CNC TB/SIDA. În caz de excludere a persoanei din CNC TB/SIDA, constituentul desemnează/deleagă o altă persoană, păstrându-și mandatul de membru al CNC TB/SIDA.

!!! În caz de eliberare din funcțiile deținute de membrii CNC TB/SIDA, mandatul acestora vor fi exercitate de persoanele nou-dezignate în funcțiile respective, fără emiterea unei noi Hotărâri de Guvern.

Reprezentanții societății civile, inclusiv KAP pot obține și calitatea de membri/e ai/ale Grupurilor tehnice de lucru ale (GTL) ale CNC TB/SIDA:

- a. membrii GTL cu drept de vot, aprobați prin Hotărârea CNC TB/SIDA, sau
- b. invitați permanenți, fără drept de vot;

!!! Ședințele GTL sunt deschise pentru toate persoanele interesate, acestea pot promova și consulta în cadrul GTL diverse probleme specifice. În cazul în care un membru/a GTL se eliberează din funcția deținută, atribuțiile vor fi preluate de persoana nou-desemnată de constituent, în postura respectivă, fără aprobare de către CNC TB/SIDA.

Termeni de referință (specifci) pentru calitatea de membru/ă GTL din partea societății civile, inclusiv KAP:

- a. Asigură conexiunea cu comunitatea reprezentată – informare bilaterală/feedback, mobilizare comunitară, etc
- b. Oferă suport în dezvoltarea proiectelor de programe, strategii, propuneri de grant în domeniul HIV/SIDA/ITS și TB la nivelul comunităților reprezentate;
- c. Monitorizează și evaluează situația în domeniu HIV/SIDA/ITS și TB la nivelul comunității reprezentate;
- d. Participă la supervizarea realizării programelor implementate la nivelul comunității reprezentate.

!!!Pentru o implicare mai activă si eficienta a societății civile și KAP la nivelul CNC TB/SIDA, Secretariatul va include membrii/ele Comitetului KAP și reprezentanții ONC (non-membri ai CNC TB/SIDA) in lista invitatilor permanenti la sedintele CNC și GTL, de exemplu, interesele persoanelor din penitenciare pot fi delegate unui membru actual al CNC.

3.3 Rotația și alternanța

Luând în considerație diversitatea constituienților din partea societății civile și KAP în cadrul CNC TB/SIDA și în scopul asigurării unor șanse echitabile de participare și asigurare a reprezentativității fiecărui grup, CNC TB/SIDA poate propune/recomanda aplicarea mecanismului de rotație a membrilor CNC din partea societății civile și KAP o dată la 4 ani:

- Selecția membrilor/elor pentru rotație va urma aceleași proceduri descrise la capitolul “Alegere” și aplicarea Termenilor de referință specifici (anexa nr.1), precum și asigurarea unui process amplu de informare și consultare cu membrii societății civile și KAP.
- Procedurile vor fi lansate cu cel puțin 1 an înainte de terminarea mandatului membrilor în curs, iar în această perioadă, membrii/ele noi selectați pentru următorul mandat vor deține poziția de membri-alternanți, fără drept de vot în cadrul CNC TB/SIDA până în momentul actualizării listei membrilor.
- La selectarea alternantului se recomandă alegerea unui alt reprezentant/reprezentantă al societății civile și KAP, astfel fiind obținută o reprezentare mai diversă (inclusiv geografică) și implicare mai largă de expertiză și contribuții.
- Responsabilitățile și drepturile membrilor alternanți sunt similare celor cu drept de vot, cu excepția dreptului de vot.

B. Procedura de informare, comunicare și consultare a reprezentanților societății civile și KAP în CNC TB/SIDA&CNE în scopul asigurării feedbackului cu comunitățile și populațiile cheie desemnate.

I. Dispoziții generale. Obiective

Prevederi clare privind:

- Pregătirea pentru ședințele CNC TB/SIDA și structurile sale în conformitate cu prevederile Regulamentului CNC TB/SIDA și Manualului operațional, Planul de supervizare CNC TB/SIDA și informațiile remise de Secretariatul CNC;
- Consultarea subiectelor de pe agenda CNC TB/SIDA la nivelul societății civile, inclusiv KAP, pentru promovarea intereselor populațiilor cheie afectate în ședințele CNC;
- Informarea KAP/comunităților despre deciziile CNC și monitorizarea feedbackului;

IV. Principii

- Acordarea suportului;
- Responsabilitate;
- Integritate;
- Demnitate și respect

V. Părți implicate

- TOP CNC TB/SIDA (CNC Leadership)
- Secretariat CNC
- Membri CNC
- Reprezentant/ă/membru/ă societate civilă, inclusiv KAP

VI. Procese:

Pregătirea și participarea activă

Membrii din partea sectorului civil, inclusiv KAP, vor exercita responsabil rolul în cadrul CNC TB/SIDA prin:

- a. participarea activă la ședințele CNC TB/SIDA, CNE, GTL și informarea comunităților reprezentate cu privire la subiectele abordate, asigurarea conexiunii inverse;
- b. familiarizarea cu materialele ședințelor CNC TB/SIDA, CNE, GTL și îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul ședințelor anterioare;
- c. implicarea membrilor comunităților reprezentate în activitatea ședințelor CNC TB/SIDA, CNE, GTL;
- d. asigurarea documentării, implementării și monitorizării corespunzătoare a deciziilor CNC TB/SIDA și CNE cu implicarea și la nivelul comunității reprezentate;
- e. colaborarea cu partenerii de implementare a Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global în vederea eficientizării acestora la nivelul comunităților reprezentate și a implicării active a acestora la toate procesele asociate.

Informarea reprezentanților societății civile și KAP:

În contextul organizării ședințelor CNC TB/SIDA și a GTL, membru/a din partea societății civile, inclusiv KAP va:

- a. Consulta agenda preliminară transmisă de către Secretariatul CNC TB/SIDA sau a GTL;
- b. Informa constituienții cu privire la agenda ședinței, modalitatea de activitate a CNC (inclusiv structură) și organizare a ședințelor;
- c. Evalua necesități, colecta propuneri din partea constituienților privind subiectele incluse în agenda și sau/propune noi subiecte în baza necesităților argumentate;
- d. Facilita accesul reprezentanților de sector/comunitate non-membri la ședința CNC TB/SIDA și GTL prin informarea preliminară a Secretariatului;
- e. Informa constituienții post ședință cu privire la subiectele de interes incluse în agenda ședinței
- f. Oferi acces constituienților la minuta/procesul verbal al ședinței, plasate pe pagina web a CNC TB/SIDA;
- g. Oferi feedback Secretariatului privind opinia constituienților pe marginea subiectelor ședinței.

În calitate de membru/a, persona se obligă să:

- a. Nu divulge informațiile confidențiale pe care le dețin/obțin în cadrul proceselor CNC;
- b. Să asigure constituenții cu informațiile neconfidențiale și să colecteze feed-backul în privința acestora, utilizând diversitatea instrumentelor de comunicare disponibile:
 - Online – poștă electronică , messenger, viber, telegram, chestionare online (Google Forms) etc;
 - Offline – întruniri individuale și de grup, ședințe, mese rotunde, focus-grupuri, etc.
- c. Asigure că alți membri ai sectorului/comunității reprezentate, nonmembri invitați la ședință cunosc și respectă regulile privind participarea la ședință (conduită etică și declarare conflict de interese);

Supervizare:

Membrii/ele din partea societății civile, inclusiv KAP vor:

- Participa activ în procesele de supervizare și la analiza rezultatelor Programelor naționale, granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global la nivelul comunităților reprezentate, investigarea problemelor și identificarea soluțiilor, prin dialog, cu implementatorii și comunitatea reprezentată;
- Asigura supervizare continuă reprezentanților sectorului/comunității reprezentate în procesul participării în cadrul proceselor CNC TB/SIDA, CNE și GTL;
- Susține reprezentanții sectorului/comunității în formularea și propunerea recomandărilor pentru îmbunătățirea implementării Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global.
- Monitorizează împreună cu reprezentanții sectorului/comunității reprezentate procesul de implementare a recomandărilor deciziilor CNC TB/SIDA, CNE și GTL.

- Prezintă feedbackul din partea constituenților/comunității reprezentate în scopul asigurării accesului, calității și echității la serviciile prestate în cadrul Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global;
- Prezenta, la necesitate procesele verbale ale ședințelor ce documentează recomandările sau deciziile reprezentanților sectorului/comunității reprezentate privind activitatea Programelor naționale, granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global sau activitatea CNC TB/SIDA, CNE sau GTL.

C. Procedura cu privire la conduita etică, prevenirea discriminării și oricărei forme de abuz în procesele de implicare a reprezentanților sectorului civil, inclusiv KAP în cadrul activității CNC TB/SIDA

I. Dispoziții generale. Obiective

Prevederi clare privind:

- Prevenirea și declararea Conflictului de interese în cadrul proceselor CNC TB/SIDA;
- Conduita Etică în cadrul CNC TB/SIDA;
- Prevenirea oricăror forme de discriminare și abuz în cadrul proceselor CNC TB/SIDA.

II. Principii și valori etice:

Responsabilitate:

- Membrii sunt responsabili față de constituenții pe care îi reprezintă și față de persoanele care trăiesc sau sunt afectate, sau prezintă un risc major de HIV/ SIDA și TB, precum și față de realizarea măsurilor și activităților întru contracararea infecției cu HIV și TB, și minimizarea consecințelor acestora în țară.

Transparență:

Membrii reprezintă interesele constituenților și partenerilor, fiind deschiși și dând dovadă de transparență, în special, cu cei pe care îi reprezintă. Membrii sunt obligați să:

- distribuie informațiile primite către constituenți în mod operativ și cu suficiente detalii pentru a avea un feedback constructiv și la timp în scopul influențării deciziei;
- colecteze și să reflecte opiniile și preocupările constituenților la ședințele CNC TB/SIDA, CNE, GTL;
- informeze constituenții cu privire la deciziile CNC TB/SIDA, CNE, GTL, în special, în cazurile în care aceștia au participat la elaborarea acestora.

Demnitate și respect

În activitatea sa, membrii respectă onoarea și demnitatea colegilor și beneficiarilor Programelor naționale, granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global și depun eforturi pentru a se asigura că acestea nu favorizează tratamentul discriminatoriu sau nu contravin drepturilor omului. Membrii

promovează demnitatea, respectul și împuternicirea persoanelor și comunităților afectate de HIV/SIDA și tuberculoză, precum și populațiilor cheie și vulnerabile.

În scopul îndeplinirii sarcinilor de activitate, membrii și angajații vor respecta demnitatea persoanelor afectate de infecția cu HIV și tuberculoză; vor aplica un comportament adecvat între colegi; vor menține un mediu favorabil și respectuos, deschis din punct de vedere al prezentării informațiilor.

Membrii și angajații demonstrează demnitate și respect prin:

- a. practicarea și promovarea unui proces deliberativ în luarea deciziilor și interacționarea în toate activitățile Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global;
- b. asigurarea faptului că toți membrii sunt tratați cu amabilitate și respect, fără hărțuire, abuz fizic sau verbal, și nu se exercită o influență nejustificată asupra activităților lor;
- c. acordarea timpului suficient pentru expunerea tuturor participanților în cadrul ședințelor și luarea în considerare a opiniilor și propunerilor în procesul de luare a deciziilor;
- d. abținerea de la orice formă de discriminare, hărțuire, brutalizare a persoanelor în baza comportamentelor, mediilor lor, care ar putea influența procesul decizional.

În acord cu prevederile Manualului operational al CNC TB/SIDA (pag 16, punct 6.7)⁴, membrii CNC TB/SIDA, membrii CNE, inclusiv din partea societății civile/KAP vor respecta Politica reglementării conflictului de interese a CNC TB/SIDA și Codul de conduită etică a CNC TB/SIDA. În acest context, membrii din partea societății civile, inclusiv KAP și membrii comunităților reprezentate, implicați în procesele CNC sunt obligați:

- a. să cunoască, să respecte și să acționeze conform prevederilor Codului de conduită etică al CNC TB/SIDA⁵;
- b. să acorde suport persoanelor care își exprimă îngrijorarea cu privire la încălcarea prezentului Cod sau Regulamentului CNC TB/SIDA;
- c. să raporteze situațiile în care sunt încălcate principiile de activitate, stipulate în Regulamentul CNC TB/SIDA, documentele de activitate și prezentul Cod cu privire la respectarea normelor etice.

Conflictul de interese:

Membrii pot deține funcții și responsabilități de serviciu în cadrul diferitor instituții/organizații/consilii de administrare. Totodată, aceștia pot primi sau oferi cadouri, inclusiv pot beneficia de onorarii în afara atribuțiilor exercitate ca membri ai CNC TB/SIDA. În scopul evitării situațiilor care poartă conflict de interese potențial, real sau consumat, membrii și angajații sunt obligați să respecte Politica reglementării conflictelor de interese a CNC TB/SIDA.

Astfel, membrii și angajații trebuie să:

- declare imediat Secretariatului CNC TB/SIDA despre existența conflictului de interese și să se abțină de la discuții, decizii și vot, inclusiv în raport cu deciziile ce țin de

⁴ http://ccm.md/sites/default/files/2020-11/4_Manual%20Operational.pdf

⁵ http://ccm.md/sites/default/files/2020-11/1_Codul%20de%20Conduita%20Etica.pdf

supervizarea și selectarea implementatorilor Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global;

- comunice în cazul în care suspectă un potențial conflict de interese în raport cu oricare membru, angajat, partener CNC TB/SIDA;
- refuze și să nu acorde cadouri în contextul mandatului deținut în calitate de membru/angajat/partener CNC TB/SIDA.

În cazul unui conflict de interese potențial, real sau consumat, membrii și angajații trebuie să respecte Politica reglementării conflictelor de interese a CNC TB/SIDA, inclusiv prin:

- anunțarea conflictului de interese și abținerea de la discuții, decizii și procesul de votare, inclusiv de la luarea deciziilor ce țin de supervizarea și selectarea implementatorilor Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global;
- raportarea cazurilor suspecte ce implică un potențial conflict de interese în raport cu oricare membru, angajat, partener CNC TB/SIDA.

Conduita etică:

În activitatea sa, membrii CNC TB/SIDA din partea societății civile, inclusiv KAP și membrii comunităților reprezentate, implicați în procesele CNC vor acționa:

- în mod consecvent cu drepturile și obligațiile lor (de ex. acceptarea situației de a nu deține dreptul de vot în cazul unui/unei participant/e la ședința CNC fără calitatea de membru);
- responsabil și cu integritate;
- deschis, cu demnitate și respect;
- comunicând și informând transparent despre activități nerealizate și rezultate neatinse;
- oferind asistență și suport persoanelor care trăiesc și/sau sunt afectate de HIV/SIDA și tuberculoză sau sunt expuse riscului de contractare a acestor maladii, reprezentate în cadrul CNC TB/SIDA;
- semnalând orice încălcare de conduită de tip *discriminare, hărțuire sau agresiune*.

Hărțuirea, agresiunea sau discriminarea în cadrul proceselor CNC TB/SIDA, inclusiv a celor cu implicarea societății civile și KAP, nu trebuie confundate cu comentariile și opiniile (ca răspuns la feedback negativ sau critici constructive) cu privire la performanțele sau comportamentul profesional al unei persoane sau al unui grup de persoane. Procesul de comunicare și feedback în cadrul CNC TB/SIDA, câteodată poate fi stresant și tensionat. Membrii CNC, trebuie să gestioneze aceste situații cu sensibilitate și respect pentru alți membri și/sau comunități reprezentate, oferindu-le în același timp informații complete, imparțiale și oneste.

!!! Secretariatul și nivelul de top al CNC TB/SIDA, șefii GTL sunt responsabili pentru menținerea unui mediu de interacțiune liber de orice formă de hărțuire, agresiune și discriminare.

!!! Membrii CNC trebuie să prețuiască și să respecte diversitatea experiențelor colegilor săi și să depună eforturi pentru a spori implicarea (incluziunea) acestora, în special a reprezentanților KAP.

Acțiuni recomandate membrilor CNC, inclusiv celor din partea societății civile & KAP:

- Asigurarea angajamentului în aplicarea Codului de conduită etică și a Politicii de reglementare a conflictului de interese ale CNC TB/SIDA, promovarea principiilor etice și deontologice în mediul comunităților reprezentate în cadrul CNC;
- Demonstrarea prin modelul comportamentului propriu și responsabil a contracarării oricăror forme de discriminare, hărțuire și agresiune în cadrul proceselor CNC și în raport cu oricare grup de constituienți/comunitate;
- Raportarea, investigarea și contracararea oricăror forme de discriminare, hărțuire și agresiune în cadrul proceselor CNC și în raport cu oricare grup de constituienți/comunitate;
- Promovarea unui mediu liber de orice formă de hărțuire, agresiune și discriminare în comunitățile reprezentate.

Anexa nr. 1

TERMENI DE REFERINȚĂ

pentru desemnarea în calitate de membru/ă CNC TB/SIDA

A. Descriere generală

În Moldova, povara prin HIV este printre cele mai mari din Europa, fiind pe locul doi după Ucraina. Instrumentul SPECTRUM estimează prevalența HIV în populația generală adultă la 0,6% (0,3 la femei și 0,6 la bărbați). Cel mai recent număr estimat de PTH în Moldova este de 14.589 (SPECTRUM 2020). Conform statisticilor naționale, din 1987 până în prezent, pe ambele maluri ale râului Nistru au fost înregistrate cumulativ 13.656 persoane cu HIV, 4.437 cazuri de SIDA și 3.879 decese. Prevalența reajustată pe baza noilor date despre populație este de 310 la 100.000. (Agenția Națională pentru Sănătate Publică 2020). În 2019, au fost înregistrate 922 de cazuri noi de HIV (cu 31% mai mult comparativ cu 2010) și 206 decese legate de SIDA, dintre care 58% bărbați, 42% femei și 21% tineri din grupa de vârstă 15-24 de ani.

Conform celor patru runde ale studiului bio-comportamental HIV (IBBS) și al celui mai recent Raport global de monitorizare a SIDA (GAM) din 2019, Moldova continuă să se confrunte cu o epidemie HIV concentrată în trei populații cheie (PC): persoanele care injectează droguri (PCID); bărbații care fac sex cu bărbați (BSB); și lucrătoarele sexuale (LS), clienții lor și partenerii lor sexuali. IBBS din 2020 estimează următoarele dimensiuni pentru populațiile respective: 27.500 PCID, 15.800 LS și 14.600 BSB.

Astfel, un accent deosebit în efortul de contracarare a epidemiei HIV la nivel national se pune pe implicarea societății civile și a comunităților cheie afectate (KAP) la toate etapele de implementare

a programului national, precum și în cadrul platformelor decizionale, în special cea CNC TB/SIDA. Societatea civilă, inclusiv comunitățile KAP sunt văzute drept parteneri egali în procesele decizionale și de implementare, iar participarea acestora la nivelul CNC TB/SIDA este extrem de importantă și necesită valorificată prin asigurarea accesului și a șanselor echitabile de participare tuturor reprezentanților.

B. Scop:

Identificarea candidaturii optime pentru desemnarea în calitate de membru/ă CNC TB/SIDA în vederea asigurării unei participări active și a conexiunii inverse cu cobstituienții/comunitățile afectate reprezentate.

C. Criterii de eligibilitate:

- este activ/ă în domeniul HIV/SIDA/ITS și/sau TB și prin activitatea sa contribuie la realizarea Programelor naționale, Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și altor inițiative de sănătate din țară;
- reprezintă interesele sectorului civil și/sau a comunităților persoanelor infectate și/sau afectate de HIV/SIDA, tuberculoză sau a persoanelor cu risc sporit de infectare
- interacționează activ cu comunitățile cheie afectate
- deține credibilitate din partea comunităților cheie afectate
- acceptă principiile fundamentale, participă activ la activitățile realizate de CNC TB/SIDA și împărtășește experiențe și informații relevante în cadrul acestei structuri

D. Responsabilitățile candidaturii:

- Participarea activă la evenimentele organizate de către CNC TB/SIDA.
- Participarea activă la ședințele CNC TB/SIDA.
- Înaintarea propunerilor, recomandărilor privind activitățile realizate și rezultatele atinse la nivel operațional și coordonator, atât în cadrul Programelor naționale, cât și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global.
- Supervizarea, împreună cu comunitatea reprezentată (constituentul), realizării Programelor naționale și granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global, în conformitate cu Procedura de supervizare aplicată de CNC TB/SIDA.
- Oferirea recomandărilor, în baza opiniilor documentate ale comunității reprezentate, pentru eficientizarea și îmbunătățirea performanțelor Programelor naționale și a granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global.
- Participarea și informarea/invitarea membrilor interesați ai comunității reprezentate în cadrul ședințelor CNC și a Grupurilor Tehnice de Lucru.
- Monitorizarea, împreună cu comunitatea reprezentată, a implementării deciziilor CNC și GTL, implementarea practică a acestora și impactul asupra constituienților.
- Examinarea oportunităților de participare a comunităților reprezentate în cadrul proceselor CNC TB/SIDA (elaborare aplicații, evaluare la de mijloc și final de grant/program), informarea și implicarea comunității.
- Colaborarea și implicarea altor comunități interesate de aspectele abordate în cadrul CNC TB/SIDA.
- Promovarea, la nivelul comunității reprezentate și a comunităților locale, a viziunii și angajamentelor țării ce țin de Programele naționale și granturile/programele/proiectele

Fondului Global, în scopul asigurării transparenței, bunei coordonări, guvernării și evitării dublării eforturilor și resurselor financiare.

- Contribuirea la îmbunătățirea performanței Programelor naționale și granturilor/programelor/proiectelor Fondului Global și monitorizează executarea acestora la nivelul comunităților reprezentate.
- Respectarea Politicii de reglementare a conflictelor de interese a CNC TB/SIDA și a Codului de conduită etică al CNC TB/SIDA.

E. Rezultate scontate:

Candidatul/a va participa activ, responsabil și calitativ în cadrul CNC TB/SIDA și va asigura conexiunea inversă cu substituienții/comunitățile afectate reprezentate.

F. Criterii de evaluare (100 puncte):

1	Cunoașterea limbilor vorbite în RM (română și rusă)	recomandat
2	Cunoștințe și experiență practică în domeniile HIV/TB, inclusiv domeniile asociate (de ex. adicții, mobilizare comunitară, etc.)	20 puncte
3	Motivare pentru participare și implicare în cadrul CNC TB/SIDA	20 puncte
4	Conexiunea cu comunitatea/comunitățile cheie afectate, inclusiv regională	20 puncte
5	Nivel înalt de credibilitate din partea comunității/comunităților cheie afectate	20 puncte
6	Abilități de comunicare și relaționare eficiente	20 puncte